

opisal čisto krivo. Že to je za Hrvate žalostno. A nič manj ni tudi to, da ni pisatelj omenil škofa Strossmayera nikjer v celi knjigi, čeravno je to ime v politični in kulturni zgodovini hrvaškega naroda tako znamenito, da ga poznajo pravični tujci v tem pogledu prav dobro. Vidi se, da se je pisatelj robski držal tuje knjige, v kateri se opisuje vsak neznaten dogodek ter navajajo najneznatnejša imena posebno nemškega naroda, dočim se ime najslavnejšega Hrvata v XIX. veku niti ne omenja. In kako površno je opisan hrvaški pokret od 1835—1848. leta in pa ban Jelačić!

A še slabše nego Hrvati so obdelani v tej knjigi drugi Slovani. Slovencev skoraj ne pozna; imen Bleiweisa, Miklošiča, Slomšeka in Tomana zastoj iščeš v tem delu. Ravno tako ne omenja z besedico Šafařika, Hurbana, Polita in še mnogih drugih slovanskih učenjakov in politikarjev. Grško ustajo opisuje prav obširno (str. 52—62.), dočim je vsemu srbskemu pokretu za svobodo posvetil celih 16 vrstic, in vendar so zaslužili Srbi že kot Slovani, da se pove o njihovi junaški borbi (od l. 1804—1815.) za svobodo vsaj toliko kolikor o Grkih. Predaleč bi nas vodilo, ko bi hoteli dalje navajati, kako se je zatajila slovanska zgodovina v tej knjigi; to pa vendar moramo še povedati, da spada tudi pisatelj te knjige med one može, ki vidijo le v Rusiji pokvarjeno vojaško in državljansko upravo ter nespособnost in podkupljivost ruskega činovništva, dočim je v drugih državah evropskih vse vzorno. Ni li to dokaj podobno oni pisavi, ki nas Slovane tako rada blati, kjer le more? Neobhodno je potrebno, da vsak slovanski pisatelj dobro prouči in natančno pozna avtorja, katerega se hoče držati.

Zato se vrlo čudimo onim nezadovoljnejšem, ki oponašajo „Slovenski Matici“, zakaj se še dosedaj ni lotila izdavanja občne zgodovine za srednje stanove, pa pri tem priporočajo samo protestantovske in nam Slovanom sovražne zgodovinske avtorje, kakršni so Schlosser, Weber, Becker in Ranke. Če bode „Slovenska Matica“ začela kdaj izdajati občno zgodovino, poiskati si bode morala pač za katoliške Slovence in za Slovane sploh drugih bolj nepristranskih zgodovinarjev, katerih imamo dandanes hvala Bogu že dosti. Sicer pa bode bržkone prva naloga „Slovenske Matice“, da poskrbi za izdavanje zgodovine slovenskega naroda, ko se dokonča slovstvena zgodovina slovenska. *Iv. Steklasa.*

Zbornik za narodni život i običaje južnih Slavena. Sv. III. prva polovina. (S 27 slika.) Uredio dr. Anton Radić. 8°. str. 166. Cena 1 gld. 25 kr. — Ta zanimivi zbornik v rokah spretnega urednika, kateri se mu je vsega posvetil, napreduje vedno lepše. To dokazuje tudi omenjeni zvezek, kateri se začinja z razpravo Ljudevita Kube: „Narodna glazbena umjetnost u Dalmaciji.“ Z veseljem pozdravljamo Ljudevita Kuba

med „Zbornikovimi“ sotrudniki. On je prepotoval ves slovanski svet, izdal krasno delo: „Slovanstvo ve svých zpěvech“, preiskal narodne pesmi vseh slovanskih narodov, pa je izvestno gledé tega kompetenten sodnik. L. 1890. in 1892. je zapisoval narodne pesmi tudi v Dalmaciji, pa sedaj v Zborniku začinja o njih znanstveno razpravo, zastran katere nam je žal, da ni izšla vsa na jedenkrat, ker bi čitatelji dobili jasnejšo sliko. Dobro razlikuje in s primeri pojasnjuje pesem, katera se poje na deželi, od pesmi, katera se poje po mestih in njih okolici. Prva je nepokvarjena in starodavna, drugi se pozna italijanski vpliv; prva pazi bolj na besede, druga na napev. Razlika je velika, saj sam pravi: „gradovi (mesta) imaju glazbu, selo ima riječ, sliku, misao, poeziju. Oni se ponose pozlaćenom jajčanom lju-pinom, u kojoj se je bjelanjak i žutanjak ili isušio, ili je izpuhnut, a sela imaju neugledni orah s naravnom, hrapavom ljuskom, no ipak sa zdravim, punim, uljevnim jedrom.“ — Za to razpravo priobčuje urednik nekaj manjih beležek. V tem zvezku završuje Josip Lovretić svoj obširni opis narodnega življenja in običajev v Otoku v Slavoniji. Beremo tu o smrti, o pogrebu in kako žalujejo za pokojnikom. V celem opisu je obilo gradiva za proučevanje narodnega življenja v Slavoniji. Še bolj dragocen je pa opis narodnega življenja in običajev iz Trebarjeva, katero leži v hrvaškem Posavju ne daleč od Siska. Skozi to vas je potoval tudi škof Tomaž Hren, ko je šel v Sisek in v Petrinjo. Trebarjevo je opisala preprosta hrvaška žena Kata Jajnerova, katera ume komaj za silo pisati, pa je opis tudi za jezikoslovce zelo zanimiv, a za njegovo točnost jamči urednik, kateri je sam iz te vasi doma. Še bolj je pa opis zanimiv zato, ker nam kaže prirojeni dar pisateljice za pripovedovanje: opisala je prav suhoparne stvari zelo prikupljivo, pozorno opazovala vsako stvarco in ostala tako verna narodnemu pripovedovanju, da se ti zdi, da pred teboj sedi in pripoveduje. Pisala je po „osnovi“, katero je akademija izdala, vendar opis še ni dovršen; letos je opisala samo narodo in potrebe življenja. Naj bi urednik še več takih močij pridobil za „Zbornik“. Muhamed Fejzi beg Kulinović je opisal „Muhamedansku ženidbu u Bosni“, a Ivan Zorkoje priobčil nekoliko pripovedek pod naslovom: „Hrvatstvo u narodnoj uspomeni Hercegovaca.“

Na koncu je: „Vjesnik“. Urednik omenja, da mu je do sedaj poslalo 69 oseb gradiva za „Zbornik“. Ne morem si kaj, da ne bi zopet opomnil naše rodoljube, kateri živé med narodom, naj se tudi oni v „Zborniku“ oglašé. Slovenci ga nimamo, naši listi nimajo prostora za take stvari, pa moramo biti hvaležni jugoslovanski akademiji, da nam je ponudila mesto v „Zborniku“, kateri bode po vsestranskem in vzajemnem sodelovanju postal pravo ogledalo narodnega življenja južnih Slovanov.

Janko Barle.